

Індивідуальні будиночки: як зберегти здоров'я та створити комфорт для телят

Сібіл Меклінгхофф-Вікке, Інноваційна команда Milk Hesse
Джерело: soft-agro.com

Телята - це майбутнє молочного стада, тому велике значення слід надавати оптимальному вирощуванню з мінімальними втратами з першого дня життя. Не тільки годівля відповідно до потреб має вирішальне значення для здорового росту. Також слід критично вивчити умови утримання тварин, особливо якщо є високий рівень втрат або велика кількість випадків лікування через діарею та респіраторні захворювання.

Хороший клімат = здорові телята

Швидкість зростання телят протягом перших 50 днів тісно пов'язана з молочною продуктивністю у дорослому віці. Згідно з дослідженням Soberon et al. (2021), залежно від рівня захворюваності телят в ранньому віці, тварини згодом мають спад надоїв у 1-у лактацію до 850 кг молока. Навіть успішно проліковані телята показали значне зниження надоїв молока в дорослому віці. Зі збільшенням кількості респіраторних захворювань телят знижується відсоток збереження поголів'я корів. Це означає, що ті тварини, які хоч раз хворіли в ранньому віці, мають значно вищий ризик не дожити до старості як молочні корови.

На жаль, дуже часто у господарствах спостерігається великі «розбіжності» у зростанні молодняку, деякі телята дійсно добре розвиваються, але багато з них залишаються значно нижчими за цільовий або стандартний рівень приросту ваги і, отже, згодом знижують продуктивність як корови.

Класичні вимоги до утримання телят, які є основою оптимального вирощування, добре відомі:

- ✓ **Вентиляція:** хороша вентиляція та повітрообмін зменшують кількість мікробів у повітрі, видаляють вологу та запобігають утворенню шкідливих газів. Повітря у приміщенні = повітря зовні.
- ✓ **Ізоляція:** розподіл телят (до 8 тижнів життя) для запобігання передачі захворювань. Стежити за раннім забезпеченням молозивом.
- ✓ **Комфорт:** хороший дренаж під підстилкою, особливо при розміщенні будиночків на вулиці. Зверніть увагу на ухил! Забезпечте якнайбільше підстилки, щоб телята завжди лежали сухими, у вологу та холодну погоду збільшуйте кількість підстилки.

Виберіть місце, яке виключає протяги. Телятам потрібен вільний доступ до корму та води!

- ✓ **Економіка:** мінімізуйте витрати, використовуючи існуючі потужності корівника або побудуйте телятники самостійно. При виборі конструкції звертайте увагу на ефективність праці:
  - легке та швидке очищення
  - хороший огляд, щоб можна було спостерігати тварин.

У «дешевому корівнику» з поганим кліматом не вдасться виростити молочних корів для майбутнього!

Основна мета утримання телят - забезпечити теляти чисте, сухе і комфортне середовище, яке добре вентильюється і забезпечує легкий доступ до корму і води. Цього можна досягти, якщо утримувати телят окремо чи групами, усередині чи зовні приміщення. Не існує «єдиного способу» успішного вирощування та утримання телят. Способи утримання телят варіюються від ферми до ферми, залежно від менеджменту та доступної робочої сили.

Здоров'я телят «само по собі» не може бути кращим або гіршим при тій чи іншій системі утримання, оскільки воно залежить від широкого спектру факторів (щільність поголів'я, збої передачі пасивного імунітету, гігієна молозива, напувалок та підстилки, подача та консистенція корму, виявлення захворювань, вентиляція та вакцинація).

Вологість повітря в телятнику повинна становити 60-80% при температурі 10-20°C, хоча телята при хорошій підстилці можуть краще переносити нижчі температури, ніж коливання вологості. Швидкість руху повітря не повинна перевищувати 0,2 м/с у зоні безпосереднього розташування телят, а концентрація шкідливих газів на м³ повітря не повинна перевищувати 20 см³ NH₃, 3000 см³ CO₂ та 5 см³ H₂S.

Сукупність всіх заходів та аспектів при вирощуванні телят приблизно до 6 місяців спрямована на мінімізацію класичних стресових факторів при утриманні телят (рис. 1).

Уявним золотим стандартом для утримання телят були і залишаються індивідуальні будиночки (іглу), яким досі віддають перевагу багато ферм. Кожне теля має своє

Рис. 1. Стресові фактори при утриманні телят

власне мікросередовище всередині будиночка з виходом на вулицю, власним відром для випоювання та місцем для годівлі. Цього можна досягти в індивідуальних та групових будиночках, а також у холодних корівниках нової конструкції (4-6 повітрообмінів/год взимку; 15 повітрообмінів/год влітку). Таке оптимальне середовище утримання на свіжому повітрі, зі світлом та сонцем сприяє підвищенню опірності організму телят і призводить до значного зниження кількості мікробів у навколишньому середовищі та зменшення випадків захворювань (респіраторного тракту та діареї).

Однак важливо також правильно керувати таким житлом. Концентрація мікробів у повітрі може легко перевищити критичний поріг у 15000 кБЕ/м³ повітря як в індивідуальних будиночках, так і в групових, як показали 2 дослідження в університетах прикладних наук Бінгена та Вайенштефана у Пфальці та Баварії (Німеччина).

Так іглу для утримання телят переважно використовують малі та середні ферми, тоді як великі ферми все частіше переходять на сучасні телятники, які забезпечують оптимальні кліматичні умови для телят і водночас значно підвищують комфорт менеджменту порівняно з будиночком на відкритому повітрі. Однак цей варіант також потребує значно більших інвестицій. Іглу можна дуже гнучко адаптувати до розміру стада і, так би мовити, «рости разом з ним», тоді як стаціонарні телятники мають певний розмір.

Одиночний чи груповий будиночок?

Досі загальноприйнятою практикою було утримання телят в індивідуальному будиночку перші 8-10 днів, а потім переведення їх у невелику групу, яка може бути або у великому будиночку, або в окремому стійлі. Але саме у віці 7-10 днів теля знаходиться в стані імунної недостатності, коли материнські антитіла зникають, а власна захисна система теляти ще недостатньо розвинена. Тому варто критично поставитися до часу переведення тварин.

Нові підходи до вирощування радять утримувати телят парами вже на 1-3 день життя. Вирощування телят парами в іглу також може дати кращі результати порівняно

з одиночним утриманням, якщо пара телят буде забезпечена відповідно великим простором, більш відкритим майданчиком з двома напувалками та двома годівницями. Якщо ви помістите двох телят у будиночок, який насправді був розрахований лише на одне теля, ви не зможете досягти оптимальних результатів вирощування. Тим часом на ринку вже з'явилися пропозиції «здвоєних будиночків», які задовольняють потреби у просторі для двох телят як у будиночку, так і на вигулі.

Використання будиночків, на що звернути увагу

У даний час асортимент іглу для телят настільки великий, що слідкувати за всіма практично неможливо. Вони різняться за кольором, матеріалом, розміром, можливостями вентиляції та іншими характеристиками.

Для практичного використання також важливі питання використання:

- Як можна відкрити та закрити вихід?
- Чи можна ґрати повертати?
- Як можна транспортувати іглу до місця очищення?
- Чи є інші можливості для кріплення годівниць та напувалок, крім тримача для відра з соскою?
- Є лише один отвір для голови чи два?

Якщо ви хочете придбати нові будиночки, вам слід заздалегідь уточнити, які умови вони повинні задовольняти (одиночні або для невеликої групи), щоб націлено вивчити пропозицію.

Розмір будиночка має вирішальне значення. Чим більша площа, доступна для теляти, тим нижче мікробне навантаження і вміст CO₂ в навколишньому повітрі і тим більше простору для вільного руху тварини, що в свою чергу позитивно впливає на розвиток м'язів. Вхідний отвір також має бути досить великим, щоб у нього могло пролізти не тільки теля, а й обслуговуючий персонал.

У іглу має бути зовнішній вигул, щоб у теля був вибір, де йому залишатися. Конструкція зовнішнього вигулу впливає на те, яким він покаже себе у використанні. Особливо якщо телята будуть перебувати в ньому довше, ніж 10-14 днів, слід приділяти більше уваги розміру. Розмір та характеристики обладнання в кінцевому підсумку також визначають ціну будиночка.

Крім розміру, важливе також і огороження, яке має бути висотою не менше 90 см (над землею), щоб теля не могло перестрибнути через нього. Хороша стійкість є гарантією того, що ворота можна буде відчиняти та закривати однією рукою у тривалому використанні. Ролики на іглу можуть бути перевагою, щоб їх можна легко переміщати до місця миття. На передніх воротах крім тримача для відра з соскою завжди повинні бути два отвори, щоб можна було окремо прикріпити відро для води та для корму.

основної погодної сторони, на північ влітку і на схід або південний-схід взимку.

Іглу часто розміщують під карнизами будівель чи вибудовують під навісами. Це забезпечує кращий захист від негоди для телят і трохи більший комфорт у менеджменті для обслуговуючого персоналу. Але, знову ж таки, слід подбати про те, щоб не розміщувати іглу з південного боку будівель, особливо влітку.

Вентиляція будиночків

Залежно від виробника, існує також велика різниця у можливостях вентиляції будиночків. Часто у верхній задній частині будиночка є вентиляційний отвір (різних розмірів), який можна відкривати та закривати вручну. Однак перевага відкритого вентиляційного клапана влітку може стати недоліком при нижчих температурах. Кожен варіант ручного управління вентиляцією також вимагає адаптовану до погодних умов систему поводження з ним, інакше перевага швидко втрачається.

Утримання на відкритому повітрі само по собі корисне для теляти, але повітря в будиночку не є хорошим. У теплу погоду товстий матрац із гною в ньому може швидко перетворити «хижину» на «смог», особливо при високому вмісті мікробів у повітрі. Постійний цілеспрямований обмін повітря, як у будь-якому хорошому корівнику, може стати вирішенням проблеми. Для цього існує новий тип вентиляції, що встановлюється у даху будиночка.

На що слід звернути увагу при купівлі та використанні іглу?

Більшість будиночків виготовляються із поліетилену або склопластику (пластик, армований скловолокном). Крім міцності на розрив, слід враховувати ізоляційний ефект. Нещодавні випробування показали, що поліетиленові іглу краще ізолюють від спеки влітку. Вони повинні мати білу або хоча б світлу поверхню, тому що темні іглу сильніше нагріваються під впливом сонячного світла. Поверхня має бути гладкою, щоб її було легко мити.

Розміщення і напрямки будиночків повинні змінюватися в залежності від сезону: зазвичай вони звернені в бік від

Іглу та тепловий стрес

Крім розташування майданчика та напрямку, існують інші варіанти затінення, які корисні для запобігання накопиченню тепла в іглу влітку. Природна тінь під деревами або навіть під брезентовим навісом зменшує коливання температури. Існують спеціальні ізоляційні матеріали, які зменшують нагрівання, і є можливість збільшити циркуляцію повітря, піднімаючи іглу ззаду.

Товстий шар соломи або дерев'яні ґрати під підстилкою захистять від холоду знизу в холодну погоду. Солом'яна підстилка має бути сухою та товстою.

Важливо! Взимку телята мають бути сухими, перш ніж їх розмісять у будиночку. Крім того, тепла лампа або попона допомагають регулювати тепло маленьких телят.

Рекомендовано організувати майданчики для вигулу безпосередньо біля будиночку, оскільки це підвищує комфорт тварини. Дві кліматичні зони дозволяють тваринам вибирати найкращу для них область. При цьому необхідно стежити за тим, щоб ґрати огорожі не стано-

вили небезпеки задушення для телят. Тому відстані між прутами огорожі не повинні бути ширшими за 10 см, а прутки повинні бути встановлені вертикально. На стикку між іглу і вигулом не повинно бути дуже великої щілини, щоб теля могло просунути голову.

Особливі вимоги при утриманні телят у індивідуальних будиночках

Будиночки для телят проектується таким чином, щоб можна було швидко і легко міняти місце розташування, щоб розірвати інфекційні ланцюги, а також для досягнення найкращої вентиляції або використання тепла в залежності від сезону.

Потім грає роль вибір покриття поверхні майданчика. Вид поверхні, на якій розташовані іглу, також впливає на щоденний робочий час, інвестиційні витрати, здоров'я телят та витрати соломи.

Будиночки часто розміщують на твердих поверхнях (бетон, асфальт, плитка), іноді на ґрунті чи шарі гравію.

Хороше чищення можливе на твердих поверхнях. Гравій для чищення швидше непридатний (контролюємо дренаж стоків!), а ґрунт працює тільки в тому випадку, якщо майданчики регулярно змінюються і залишаються вільними принаймні протягом 7-10 днів.

Для дренажу, тобто відведення рідини з іглу, повинен бути забезпечений ухил 2-3%, щоб у теляти завжди було сухе місце для лежання. Чим більш сухо в іглу, тим менше соломи потрібно насипати. Крім того, корисно обладнати ізоляцію знизу, особливо взимку, що знову ж таки вказує на користь твердої поверхні.

Крім вимог теляти, велику роль відіграють питання правильного менеджменту: як швидко можна очистити майданчик?

Необхідно також продумати, щоб площа території, відведеної під будиночки була достатньо великою і при цьому періодично її можна було змінювати знову і знову, щоб інфекційний тиск зводився до мінімуму від звичайного впливу погодних умов.

Висновок

Існує кілька варіантів утримання маленьких телят. Групові та індивідуальні системи утримання можуть бути успішними або невдалими залежно від менеджменту, і вибір між двома системами утримання має відповідати стратегії вирощування та досвіду управління.

У індивідуальних будиночках для телят багато позитивних сторін, але вони також вимагають постійного контролю, щоб здоров'я телят не постраждало, навіть за сильних коливань температури, які можуть відбуватися в них. Вплив погодних умов (літо/зима) позначається на стані телят і впливає на організацію праці та інтенсивність контролю та догляду. 🐄

ЗМІСТ

НОВИНИ

2 Новини галузі

ЗДОРОВ'Я

- 4** Как контролировать интенсивность отрицательного энергетического баланса и его последствия у высокопродуктивных коров
- 6** Підвищуємо імунітет у ранній післятельний період
- 8** Раннє стирання зубів у молочної худоби
- 10** Закладаємо основу молочної продуктивності у транзитний період

ГОДІВЛЯ

- 13** Вплив стресу на здоров'я та продуктивність ВРХ
- 15** МИКОТОКСИНЫ и их влияние, профилактика и лечение молочного КРС
- 19** SILPRO для високої продуктивності корів
- 20** Стежимо за травленням та продуктивністю корів при холодному стресі
- 22** Лизунці PHYSIOlick незамінні для худоби

ТЕМА НОМЕРУ

- 24** Перспективна технологія спрямованого вирощування молодняка в молочному скотарстві
- 27** Повнозмішаний раціон для телят – модна тенденція або останній аргумент?
- 30** Потреби телят у поживних речовинах
- 32** Імунітет молочних телят
- 34** Особливості травлення у телят в молозивний та молочний періоди
- 36** Різні погляди на випоювання телят молозивом
- 38** Як моніторинг мікроклімату може покращити здоров'я телят
- 40** Рекомендації по утриманню телят взимку
- 42** Індивідуальні будиночки: як зберегти здоров'я та створити комфорт для телят

ТЕХНОЛОГІЯ

- 46** Що робити малим виробникам молока в умовах молочної кризи?
- 47** Охолодження молока за роботизованого доїння корів

Засновано і видається:

ТОВ «Видавництво «АГРО ПРЕС»
Адреса редакції: пр. Степана Бандери, 6, оф. 502, м. Київ, 04073
тел.: +38 066 9477383, <http://agro.press>

Журнал зареєстрований: **17.12.2018**

Реєстраційне свідоцтво: **КВ 23660-13500P**

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «АГРО ПРЕС» внесено до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
Свідоцтво серія ДК № 4881 від 14.04.2015 р.

Редакція:

Єфімова Ірина - директор видавництва, irina@agro.press
Єфімова Олена - головний редактор, elena@agro.press
Макаренко Алла - редактор, info@agro.press

Відділ реклами:

+38 095 3226262, info@agro.press

Відділ розповсюдження:

+38 066 9477383, peredplata@agro.press

Наклад: 2000 прим.

Друк: ТОВ «АРТ СТУДІЯ ДРУКУ»
м. Київ, вул. Попудренка 18, оф. 29, +38 (044) 223 14 65, asd@artprintstudio.com.ua

Проекти нашого видавництва:

Корми і факти

Щомісячний журнал

Птахівництво.ua

Щомісячний журнал

Відповідальність за достовірність опублікованої в журналі інформації несуть автори та рекламодавці. Думка редакції може не збігатися з думкою автора. Всі права належать засновнику та видавцю. Передрук і будь-яке використання матеріалів можливо лише з письмового дозволу видавця. Фотозображення надані безкоштовно замовниками, взяті з офіційних джерел або з фотобанків: www.shutterstock.com, pxhere.com, www.freepik.com.

Пересилаючи тексти, фотографії та інші графічні матеріали, відправник тим самим дає згоду, а також підтверджує згоду зображених на фотографіях осіб на публічний показ, відображення і розповсюдження надісланих текстів, фотографій та інших графічних матеріалів в «Журналі про корів». Відправник також надає право редакції журналу на будь-яку переробку фотозображень, редагування і скорочування текстів.